

judicium Dei, qui adducitur in testem contra prius testimonium suum, et ita inducitur, ut suo testimonio falsum efficiat id, quod antea sua auctoritate confirmaverat, quae est magna injuria Dei, quae non sine causa comprehendi potest sub praedictio tertii, de qua fit mentio in d. c. *Quamvis*, et d. c. *Cum contingat*. Accedit quod illa secunda juratio, eo ipso quod inducit Deum ad testificandum contra suum prius testimonium, videtur inefficax ad confirmandam veritatem, et consequenter etiam ad confirmandum contractum. Sicut testis, qui deponit contra suum prius testimonium juratum, nullam efficaciam habere potest ad veritatem comprobandum. Et juxta hanc rationem solventur novo modo omnia adducta pro secunda sententia, quia haec ratio procedit, etiamsi secundum juramentum non obliget in futurum ad aliquid iniquum, sed fundatur in hoc solum, quod cedit super pacatum, quod sine perjurio non fit; quia ipsummet secundum juramentum cum perjurio fit; sicut qui juravit non jurare, et jurat, jurando est perjurus. Consequenter autem loquendo, non oportet dicere, secundum juramentum non obligare, sed satis est dicere, non confirmare contractum, quia fuit male praestitum contra certitudinem juramenti, et in praedictio Dei, quae est sufficiens ratio ut relaxari possit, et consequenter ut non sit omnino firmum, nec confirmativum contractus. Ut si is, qui juravit non jurare, postea juravit, obligatur secundo juramento; videtur tamen illa sufficiens ratio obtinendi relaxationem juramenti. Atque haec via probabilis est, tamen incerta, et nimis speculativa; nam practice potius videtur rationabilius, ut illi perjuro non faveat iniquitas ejus, sed ligetur contractu quem inique juravit, quia tunc contractum non confirmari juramento, esset favor ipsius jurantis.

16. *Secundus modus defendendi primam sententiam*. — Altera via est defendendo, primum juramentum non faciendi contractum, alias lege prohibitum, virtute includere obligationem non ita faciendi illum, quin retractari possit et debeat, et totum hoc firmari illo priori juramento. Quia illud non est solum de non faciendo illo contractu quoad externam actionem annullatam per legem, sed multo magis de non faciendo illo valide, et in re; ergo consequenter etiam est de revocando illo, si exterius tentatum fuerit. Ex hoc autem principio optime sequitur secundum juramentum esse de re iniqua, et quae sine peccato

perjurii fieri non potest, ac subinde non confirmare contractum, et sic etiam facile ruunt omnia adducta pro secunda sententia. Qui modus est etiam probabilis, sed fundamentum illud est valde incertum, quia nullo sufficienti fundamento probatur, in priori juramento illa omnia contineri; et praesertim probari non potest, per tale juramentum induci obligationem specialem retractandi talem contractum, quotiescumque fieri contingat, quia in tali juramento formaliter hoc non includitur, nec ex vi illius videtur haec esse intentio sic jurautis; et ideo nisi de hac specialiter constet, oppositum credo verius, ideoque pensatis omnibus, posterior opinio cum suis limitationibus magis probabilis practice videtur.

17. *Posterior opinio cum suis limitationibus magis approbatur*. — Denique non omittam advertere, Covar. et alios fateri, si intervenit dolus ex parte alienantis sub juramento contra prius juramentum, quod occultavit ad circumveniendum et decipiendum alium contrahentem, tunc contractum firmari juramento, hanc exceptionem addentes sue sententiae, quia deceptis et non decipientibus jura subvenient. Quod non videtur in eorum sententia consequenter dictum: nam dicunt secundum juramentum non posse servari sine interitu salutis aeternae; sed idem est juramentum, etiamsi praecesserit dolus; ergo non potest obligare, nec confirmare contractum. Ergo e converso, si tunc confirmat contractum, signum est non esse tale ut servari non possit sine dispendio aeternae salutis, et ita in eo casu confirmat contractum, quia servari potest et debet; ergo idem erit quoties licite servari potuerit.

CAPUT XXXI.

AN OBLIGATIO JURAMENTI SIT MERE PERSONALIS TAM EX PARTE JURANTIS QUAM EJUS CUI JURATUR?

1. *Quot personae concurrunt per se in juramento*. — Hactenus diximus de conditionibus requisitis ad obligationem et effectum juramenti promissorii, ejusque vim et efficaciam explicuimus. Nunc declarandum superest quantum extendatur, tum ex parte personalium, tum ex parte materiae, vel durationis, et inde commode transitum faciemus ad explicandos modos quibus potest haec obligatio auferri. Duæ autem personæ per se concurrunt in juramento, jurans, et is cui juramentum præstatur, quarum prior exhibet obligatio-

nem, et illa ligatur, posterior quasi acquirit illam, seu jus aliquale ratione illius. Circa priorem personam, queri potest an sola illa obligetur, vel an unus possit obligari juramento factum per alium. Nam quod jurans ipse obligatur, satis ostensum est. Deinde constat nullam esse posse questionem de personis, quae interesse nullam relationem, vel moralem unionem, aut successionem habent, quia juramentum unius non potest alium obligare.

2. *Quomodo juramentum sit actio personalis*. — Imo, licet unus alteri dederit potestatem ad promittendum pro se, vel componendam litem, aut similem contractum perficiendum suo nomine, si non dedit etiam specialem commissionem juramenti, et ita firmandi pactum suo nomine, licet procurator juret, non tenetur alter virtute juramenti, sed tantum virtute contractus, quia procurator excessit potestatem, et quia actus agentium non exceedunt intentionem eorum; tunc autem juramentum non processit ex intentione principalis agentis; non ergo potuit illum obligare. In hoc ergo sensu, certum est juramentum esse actionem personalem, et similiter obligationem ejus: ita docet D. Thomas, q. 98, art. ad 4, et est communis ac certa sententia, et patet; tum etiam quia est obligatio religionis, quae non contrahitur nisi ab eo qui cultum Deo præbet, sicut dicimus infra de Voto; oportet ergo ut sit actus ejus, qui per juramentum obligatur. Ex hoc vero principio oriuntur nonnulla dubia.

3. *An præstari possit juramentum per procuratorem*. — Primum est, an possit juramentum præstari per procuratorem; in quo loqui possumus, vel ex natura rei, vel jure positivo. Priori modo certum est juramentum promissorium fieri posse per procuratorem, et ita factum obligare, non procuratorem, sed eum cuius nomine factum est. Probatur, quia iura canonica saepè recipiunt et approbant haec juramenta; ergo signum est ex natura rei esse valida, et obligantia: si enim ex se non sufficeret ille modus jurandi ad obligandum; non posset fieri validus per jus humanum, quia oportet ut taleius supponat omnia necessaria ex natura rei ad valorem juramenti. Antecedens autem constat in c. *Tibi Domino*, d. 63, ubi Gloss. late id explicat; item ex cap. *Optatum*, d. 100, ubi æquiparantur juramentum per scripturam missum, et propria subscriptione munitum, et præstitum per procuratorem. Et in c. *Metuentes*, 14, q. 4, ubi sermo est de juramento inter privatos præstito per

CAP XXXI. AN OBLIGATIO JURAMENTI SIT MERE PERSONALIS, ETC

ministrum. Idem habetur ex c. *Unde*, § *Veturum*, de Stat. regul., in 6, et ex c. ult. de Jur. calum., in 6, ubi de juramento calumniæ sermo est, et declaratur esse necessarium speciale mandatum, ut ibi etiam notat Glossa. Et ita in hac conclusione omnes doctores his locis convenient, et in c. *In pertractandis*, de Juram. calum., et in leg. *Qui boni*, § *Si alieno*, ff. de Damno infecto; et plura adducit Covar. infra citandus, et facit regula juris 68, in 6: *Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum*, ubi videri potest Glossa.

4. *Quilibet contractus potest fieri per procuratorem*. — *Juramentum per epistolam aut nuncium obligat*. — Ratio vero est, quia contractus quilibet potest per procuratorem habentem speciale mandatum fieri ex natura rei, ut potest etiam in ipso matrimonio; ergo et juramentum poterit, quia non magis requiritur consensus ad juramentum, quam ad matrimonium. Item ibi intervenit intentio jurandi ex parte principalis, et quamvis postea per alium loquatur, ipse est qui loquitur, quia alius non loquitur nisi nomine ejus, et parum ad vinculum juramenti refert, quod instrumentum explicandi jurationem sit propria lingua vel aliena. Et inde est ut tale juramentum obliget principalem, non procuratorem, quia principalis est qui jurat, et ideo tunc dicitur procurator jurare in animam domini, non in propriam, ut notant dictæ Glossæ. Seus vero est, quando oeconomicus universitatis jurat de calumpnia, quia hic jurat in animam propriam, ut dicitur in d. c. *In pertractandis*; et ideo ipse obligatur, quia jurat nomine proprio, et tunc non obligatur principalis ratione talis juramenti, propria obligatione illius. Denique juramentum per epistolam sine dubio obligat subscribentem, apud Deum et homines, et similiter juramentum per nuncium, qui tantum se habet ut narrans factum alterius; ergo similiter per procuratorem, quia licet videatur loqui formaliter, *Juro*, etc., loquitur nomine alterius, et tanquam alterum repræsentans. Et ideo hic modus jurandi non excludit quin juramentum sit actio personalis, quia persona, principaliter ac formaliter jurans, eadem est quae obligatur. Ita fere Cajetanus 2. 2, q. 98, art. 2, ad 4.

5. *Quomodo se habeat revocatio principalis circa juramentum procuratoris*. — Sed quid, si mittens procuratorem consensum suum revocet, priusquam procurator juret? Glossa, in d. c. *Tibi Domino*, respondet, quod si revocatio pervenit ad notitiam procuratoris, prius-

quam juret, non poterit jurare, neque si juret nomine alterius, poterit illum obligare; quod satis per se clarum est, quia revocatio habet effectum, et ita jam non potest procurator nomine alterius aliquid facere. At vero si procurator juravit prius quam revocatio ad ejus notitiam pervenerit, ait principalem obligari juramento; quia quod facit judex post revocationem commissionis, seu mandati, antequam illius notitiam habeat, validum est, juxta c. *Mandato*, de Procur. Sed hoc non est intelligendum de obligatione propria juramenti, sed de alia forensi, seu judiciali, quae per modum conventionis vel praecetti potest imponi per jura praescribentia formam judicii.

6. At vero propria obligatione juramenti, et apud Deum, fieri non potest ut in eo casu obligetur principalis per juramentum procuratoris. Probatur, quia tale juramentum revera non manat ab ipso principali, et licet in exteriori forma illi attribuatur, et nomine illius fieri dicatur, tamen in re fit sine consensu ejus, et consequenter sine intentione jurandi; ergo non potest ipsum obligare in vi juramenti. Confirmatur primo, nam verba juramenti proprio ore prolati, si fiant sine intentione jurandi, non obligant in vi juramenti; ergo multo minus verba per alium prolati poterunt obligare, deficiente consensu, et intentione illius qui jurare dicitur. Confirmatur secundo, exemplo matrimonii per procuratorem facto, quod constat esse nullum, si tempore contractus procuratio fuit revocata, etiamsi procurator id ignoret, juxta cap. ult. de Procurat., in 6, ubi pro ratione redditur, quia deficit consensus; ergo idem est in praesenti, quia non minus requiritur consensus ad jurandum. Unde tota illa declaratio, quae in illo cap. ult. fit de matrimonio per procuratorem contracto, videtur mihi posse cum proportione applicari ad juramentum per procuratorem praestitum, sive assertorium sit, sive promissorium, ut sensit etiam Cajet., loc. cit., et clarus Covar., d. c. *Quamvis pactum*, 1 p., § 5, n. 7, in fine. Si autem dominus, qui revocaverat mandatum, postea ratum habeat juramentum per procuratorem post revocationem factum, ex tunc censebitur jurasse, quia jam praebuit consensum, et ex tunc fecit suum, quod apparet tantum, et externo suo nomine factum fuerat, juxta regulas juris 9 et 10, in 6, de Ratihabitione et mandato.

7. *Aliquando non admittitur juramentum per tertiam personam de jure humano.* — Denique dicendum est de jure humano in aliquibus

casibus non admitti juramentum per tertiam personam. Ita notat Covar. supra, n. 8. Et ratio esse videtur, quia in aliquibus casibus ad pleniorum earum examinationem, et partis satisfactionem, ita expedire visum est. Et ita hoc frequentius postulatur in juramento assertorio et judiciali, ut colligitur ex c. 2, de Testibus; et ex c. *Licet*, 2, eod., ubi id notant Abb., Felin., et alii; et ex c. *Si vero*, 2, de Sentent. excommun., et cap. 2, de Hæret., ubi Glossa, verb. *Propriis*. Quibus autem verbis soleat, vel debeat in lege explicari haec necessitas testificandi et jurandi in propria persona, et non per alium, tractant jurisperiti his locis, et Covar. supra. At vero in juramento promissorio solet haec praesentia exigi propter specialem significationem reverentiae et obedientiae exhibendam illi cui juratur, et hac ratione juramentum fidelitatis praestandum esse in propria persona vassalli dixit Bald., ut Covar. supra refert; sed intelligendum est cum duplice limitatione: una, si possit, et non sit legitime impeditus; alia, si dominus ita exigat, nam si ille velit per procuratorem juramentum recipere, sine dubio potest, ut constat ex d. § *Verum*, de Stat. regul., in 6. Et ita docuit idem Bald., in tit. 3, lib. 2 Feudor., Per quos fiat investi., § *Nulla*, in princip.; et idem sensit Glossa, in lib. 1, tit. 22, de Feud., Quo tempore miles, etc., cap. 1, verb. *Absentia*.

8. *An communitas aliqua possit juramentum obligatorium praestare.* — Atque ex his definiri potest aliud dubium, scilicet, an communitas aliqua possit juramentum praestare, ita ut juramentum sit obligatorium. Et ratio dubitandi est, quia communitas non est persona vera, sed ficta; juramentum autem est actus personae veræ, non fictæ, quia est actus qui requirit propriam intentionem et consensum. Contrarium vero, scilicet, communitatem etiam posse juramento obligari, constat ex usu et consensu omnium Doctorum, ut videbimus, et est satis expressum in capit. *Dilectio*, de Præbend., cum similibus. Dupliciter ergo potest juramentum fieri ab universitate, sen communicante: primo ad obligandum singulos singulariter et divisim operantes, ut si jurent servare talem diem festum, vel aliquod hujusmodi; secundo ad se obligandum collegialiter, ut si jurent non revocare tale statutum, vel servare illud, cum tamen non disponant de actionibus singulorum, sed de actione totius capituli, ut non recipiendi aliquem in canonum vel fratrem ultra talem numerum, ut est

exemplum in dicto capite *Dilectio*, de Præbend.

9. *Quid requiratur ut collegium juret?* — Dico ergo: ut collegium juret, quatenus collegium est, et juramento obligetur ad actum collegii ut sic, necessarium est ut juramentum a singulis præstetur; satis vero erit quod major suffragiorum numerus collegii convenient in jurando, licet alii contradicant, nisi in aliquo speciali casu ad actum ipsum promissum vel juratum major concordia requiratur. Primam partem probat ratio dubitandi supra posita, quia juramentum est actus personalis, qui non potest vere et in conscientia alicui attribui sine consensu ejus, et propria intentione jurandi; sed hic consensus et intentio non potest in re ipsa haberi a persona ficta, ut est collegium, nisi per veras personas, atque adeo per consensus et intentiones singulorum; ergo non potest collegium jure, nisi quatenus singulæ personæ jurant, ut sunt partes collegii. Altera vero pars probatur, quia quod fit a majori numero, censetur fieri a toto collegio, regulariter loquendo, et seclusis specialibus casibus, in quibus major concordia requiritur, quod ad juramentum per se necessarium non est, esse tamen poterit necessarium ratione materiae illius, ut in ultima parte dixi; ut si ad eligendum requiratur concordia duarum partium capituli, vel suffragia, quæ medietatem eligentium non attingant, licet illi jurent, ratam habere electionem, nullum est juramentum, quia cadit super materiam indebitam et iniquam. Item si ad aliquid gratiore donandum, necessarius est communis consensus, nemine dissentiente, licet capitulum velit sub juramento promittere aliquam donationem facere, si in illo juramento non consentiunt omnes, non obligabit capitulum, ut sic, ad donandum, quia ad hunc actum major consensus capituli necessarius est ad talem actum. Poterit tamen tale juramentum obligare singulos, qui jurarunt, ad non contradicendum postea, quia saltem hinc intentione jurasse videntur. At vero seclusis his casibus, ac regulariter loquendo, ubi actus fieri potest ad plura suffragia, ut juramento firmetur a capitulo, idem numerus suffragiorum sufficiet, nam est eadem ratio.

10. *Juramentum non potest obligare totam communatem, nisi aliquo modo obliget singulos.* — Sed petes an tunc obligentur juramento capituli, singuli qui sunt de capitulo, vel quem effectum habeat tale juramentum. Respondeo imprimis clarum esse, eos, qui jura-

runt, obligari tali juramento, quia juramentum fuit validum, ut supponitur; ergo maxime valuit ad obligandos eos qui jurarunt; non potest enim obligare communitatem, nisi aliquo modo obliget singulos. Item licet singuli non juraverint, nisi ut partes capituli, atque adeo sub conditione tacita, si capitulum consentire, nihilominus eo ipso, quod illa sententia prævaluit, jam capitulum consensit et juravit; ergo sufficienter impleta fuit conditio; ergo obligat juramentum totum capitulum; ergo maxime ratione illorum qui jura- runt.

11. *In capitulo postquam major numerus juravit, alii cogendi sunt ad jurandum.* — *Si aliqui de capitulo non juraverint, non obligabuntur in virtute juramenti, licet aliunde obligari possint.* — At vero aliis, qui noluerunt tali juramento consentire, satis dubium est an obligentur tali juramento. In quo videtur mili dicendum, postquam sententia illa prævaluit, ut capitulum juret, et se obliget sub juramento, postquam major numerus juravit, alios cogendos esse ad jurandum, quia tenentur cum toto conformari, et quia alias non posset esse firmum feedus cum capitulo vel universitate juratum. Nam quotidie mutantur personæ de capitulo, et ita facile posset cessare obligatio juramenti: nullaque esset stabilitas in illo, quod in rebus moralibus est magnum absurdum; eo igitur ipso quod capitulum obligatur juramento, debent omnes et singuli de capitulo jurare personaliter. Si vero contingat aliquos non jurare, illi revera non obligantur in virtute juramenti, licet aliunde ratione pacti, vel promissionis aut legis obligari possint, ut ex sequenti puncto patebit. Et idem a fortiori dicendum est, quando actus ab universitate juratus a singulis observandus est; nam, ut singuli obligentur juramento, necesse est ut singuli jurent, vel per seipso, vel per alium cui facultatem præbeant jurandi nomine suo, et ejus juramento omnium nomine facto consentiant. Si autem hoc modo non jurent, non obligabuntur in vi juramenti, quia jurare est actio personalis; sed poterunt obligari alio titulo justitiae vel obedientiae, ut dicemus.

12. *An juramentum transeat ad successores?* — Tertio, hinc expeditur aliud dubium, an juramentum transeat ad successores. Quod potest intelligi vel de successoribus jurantis, ita ut ex juramento patris vel testatoris, filius aut hæres obligetur, vel de successoribus ejus cui juratur, ita ut qui juravit regi obedientiam,

successori ejus illam debeat. Quantum ad pri-
mum igitur punctum, communis sententia
est, juramentum non obligare successores ju-
rantis, quia juramentum est vinculum perso-
nale; quia sicut nemo jurat nisi sua voluntate,
ita neque obligatur juramento alicujus, nisi
in illud consentiat, et consentiendo suum fa-
ciat. Ita D. Thomas, q. 98, art. 2, ad 4; et ibi
Cajetan., Soto, et omnes; Glossa per textum
ibi, et alios, quos refert in cap. 2, § *Procura-*
tore, verb. *Juramentum*, de Juram. calum-
niæ, in 6; Panorm. et alii in c. *Veritatis*, de
Jurejur.; Felin., in c. *Cum sit*, de For. com-
pet., n. 9; Joann. Andr., in c. ult., de Se-
pult.; Bart., in l. *Qui superstitionis*, ff. de Acquir.
haered.; Bald., in l. *Liberti, libertaque*, ff. de
Operis libert.; Anton., 2 p., tit. 10, c. 6, casu
10; Gregor. Lopez, in l. 5, tit. 15, p. 2, gloss.
10. Ubi in hoc ponit differentiam inter jura-
mentum et homagium, quatenus actus huma-
nus est; idem in l. 4, tit. 25, p. 4, gloss. 5.
Item tenet Sylv., verb. *Juramentum*, 4, q. 2
et 3, et alii Summistæ; Covar. supra, p. 1, §
5, num. 4, ubi alios refert, et infra in d. tract.
de Voto hoc iterum dicemus. Est enim ea-
dem ratio de utroque, quia utriusque obliga-
tio spiritualis est et religiosa, et ex proprio
consensu pendet, sicut etiam conjugium,
sponsalia, et similia vincula personalia.

13. *Juramentum non imponit obligationem*
successoribus jurantis, qua juramentum est.—
Unde omnes colligunt, si aliquis juramento ali-
quid promisit, hæredem posse obligari, ut hæ-
redem, ratione pacti vel promissionis, non vero
ratione juramenti. Quod si missio invalida
fuit, vel non contulit jus alteri, cui facta
est, ita ut per se spectata non transiret ad
hæredes, licet juramento firmata fuerit, non
transibit, quia juramenti obligatio cum suo
auctore finitur. Et eadem ratione inferunt om-
nes, quod paulo antea dicebamus, si civitas,
vel collegium, vel capitulum aliquid juravit,
successores non obligari illo juramento, nisi
denuo ipsi jurent, licet possint obligari alio
modo, vel in vi consuetudinis justæ, legis, vel
alio simili modo. Hinc denique oritur, ut hæ-
res succedens in feudo cogatur inter annum
investituram petere cum nova fidelitatis pro-
fessione, ut patet ex l. 1, de prohibita feudi
alienatione per Fridericum, § *Præterea*, et
in usibus feudorum notant.

14. *Juramentum transit ad successores ejus*
cui juratum est.—Quod vero spectat ad alte-
ram partem, de successoribus ejus cui jura-
tum est, communis resolutio est, juramentum

transire ad successores, et videtur expresse
traditum in c. *Veritatis*, de Jurejur., et facit
optime l. *Si pactum*, 9, ff. de Probat., quatenus
dicit, pactum cum aliquo factum, intelligi
factum etiam pro hærede, licet ejus expressa
mentio non fiat, si aliunde non constat aliam
fuisse contrahentium intentionem. Sic etiam
juramentum fidelitatis præstatum domino feu-
di intelligitur etiam factum successoribus ejus.

15. *Non est necesse quod expressio successo-*rū clare fiat.**—Dices: vel in juramento dis-
tincte exprimitur, tibi, et successoribus tuis,
et sic nulla est extensio, et res erat satis extra
controversiam, quia tale juramentum non po-
test dici transire ab actuali possessore ad suc-
cessores, sed utrisque directe fieri; vel in jura-
mento solum fit mentio præsentis personæ
cui juratur, et sic videtur esse contra naturam
juramenti, quia solum obligat ad id, quod ex-
primitur. Cirea hoc Glossa, cap. *Veritatis*, a
multis probata, dixit necessarium esse ut ex-
pressio successorum clare fiat. Sed id verisi-
mille non est, propter rationem factam; quæ
enim poterat esse ibi dubitatio? Satis ergo est
quod juramentum præstetur tali persone, non
ratione sui tantum, sed ratione dignitatis,
quod significatur, quando sub nomine digni-
tatis aut dominii præstatur juramentum, ut:
Juro tibi Episcopo meo, vel Papæ, ut in cap.
Tibi Domino, 63 d., et in Usibus feud., tit.
De nova forma fidelitatis. Et ita sentiunt Abb.,
et communiter Doctores, in d. c. *Veritatis*;
Anton., 2 p., tit. 10, c. 6, § 3; Sylvest. supra,
et Covarr., n. 5.

16. *Assignatur differentia inter successores*
jurantis, et personæ cui juratur.—Itaque dif-
ferentia per se intenta inter successores jurant-
is, et ejus cui juratur, est, quod juramentum
nullo modo potest obligare successores jurant-
is, quia sunt distinctæ personæ, et juramen-
tum natura sua non potest obligare nisi per-
sonam jurantem. At vero optime potest jura-
mentum obligare jurantem alteri, et successo-
ribus ejus, quia tunc plures illæ personæ sunt
objectum juramenti, et potest jurans intende-
re totum illud objectum, et sine dubio ad tam-
alem obligationem in conscientia necessaria est
talis intentio. Exterius autem constare potest
de illa intentione, non tantum ex verbis ex-
pressis, sed etiam ex forma jurandi usitata, et
ex modo ac circumstantiis. Sicut e contrario,
quamvis aliquis juret fidelitatem Petro, domi-
no vel prælato suo, si dominium vel præla-
tionem amittat Petrus, non debet alter illi fi-
delitatem, juxta cap. *Venerabilem*, in fine, de-

Electione, ubi Glos., Panorm. et alii id notant. Et ratio est quia unusquisque intelligitur ju-
rasse illi, ut prælato, non ut tali personæ; sic
ergo respectu successorum intelligitur pro illis
etiam jurasse ratione dignitatis. Aliquando
vero, non obstante juramento obligante pro
successoribus, præcipitur in jure, ut quoties
dominus vel prælatus mutatur, fiat nova recog-
nitio fidelitatis, et obedientiae, illi, qui in di-
gnitate vel dominatu succedit; id tamen non
propter necessitatem juramenti, sed propter
majorem quamdam debiti juramenti recorda-
tionem, majoremque domini honorationem
injungitur. Et ita solum potest tanquam debi-
tum exigi in casibus jure expressis, ut cap.
Longinquitate, 12, quæst. 2, ibi: *Professionem*
suam in conspectu Ecclesie renovare, profes-
sionis novum juramentum indicat, ut bene
notat Covar., dicto § 5, n. 5, vers. 6.

CAPUT XXXII.

QUOMODO INTERPRETANDUM SIT JURAMENTUM
QUOD EXPRESSIONEM VEL LIMITATIONEM
OBLIGATIONIS EJUS?

1. *Quantum pendaat juramentum ab intentione jurantis.*—Constat ex superius dictis,
obligationem juramenti ex intentione jurantis
maxime pendere; unde quod ad forum con-
scientiae spectat, si jurans certus sit de sua in-
tentione, et explicare possit quid jurare volue-
rit, et pro quo tempore, vel sub quibus conditionibus
aut circumstantiis, non est necessaria
præsens quæstio, sed intentioni jurantis stan-
dum est, quantum attinet ad obligationem jura-
menti, ut supra etiam circa juramentum sim-
ulatum declaratum est, nam omnia ibi dicta
debent hic supponi. Et hic ideo non tractabimus
an juramentum recipiat interpretationem
juxta intentionem jurantis, vel ejus cui jura-
tur, de hoc enim satis ibi dictum est; sed so-
lum agemus de modo interpretandi intentionem
jurantis, et sensum verborum ejus, ex
materia, vel aliis circumstantiis. Sæpe enim
contingit ut jurans non valeat aliam intentionem
explicare, præter eam quæ verbis ipsis
accommodata est, nam simpliciter voluit jura-
re, prout verba sonant, quod in foro con-
scientiae regulare est in hominibus qui bona fide
et simpliciter jurant, juxta capit. *Humanæ cu-
res*, 22, quæst. 5. Unde etiam in exteriori foro
Ecclesiæ in hunc modum juramenta accipiuntur,
quia Ecclesia non judicat de interiori in-
tentione, nisi quatenus ex verbis et signis ex-

terius manifestatur. Hinc ergo fit, ut judicium
de obligatione juramenti ex intelligentia ver-
borum, quibus exprimitur, pendaat, et ideo
maxime necessarium est nosse, quomodo talia
verba interpretanda sint. Quae sane materia
amplissima est; nam ad illam revocari possunt
fere omnes casus, qui de obligatione juramenti
occurrunt; tamen ad duo principia illa revo-
cabo, et ex illis nonnulla peculiaria dubia,
quæ frequentius occurunt, et a Doctoribus
Scholasticis tractantur, indicabo, ut ex illis
possit facile doctrina ad alia applicari.

2. *Juramentum potissimum judicandum est*
juxta naturam actus, cui adjungitur.—Pri-
mum igitur hujus materiæ fundamentum sit,
juramentum potissimum judicandum esse juxta
naturam actus, cui adjungitur. Hoc sumunt
auctores ex leg. ultim., Cod. De non numer.
pecun., ubi Bartol., Bald. et alii, et c. *Quem-
admodum*, de Jurejurand., ubi etiam inter-
pretes, quos cum alis late allegat Tiraquel.,
de Juram. const. possess., 3 part., limit. 7,
numer. 35; Covar. supra, 1 part., § 4, num.
primo, et in Epit. quarti Decret., secunda
part., § 5, numero tertio; Gutierrez, part. 1,
capit. 37, numero 2 et 3, et alii statim refe-
rendi. Ratio vero est, quia juramentum fit
juxta intentionem jurantis, unde ad id obli-
gat, quod quispiam jurare intendit; sed qui
jurat, id intendit jurare quod promittit seu
contrahit, et eo modo, seu sub ea limitatione
vel conditione, sub qua promittit, seu contra-
hit; ergo juramentum accommodatur contrac-
tu cui adjungitur, et ejus conditionem sapit
ac sortitur. Et confirmari hoc potest inductione
ex dictis juribus; nam qui jurat sponsa-
lia, intelligitur jurare secundum condicio-
nem sponsalium, ita ut, si sponsa fornicetur,
juramentum non obliget; et qui jurat solvere
mutuum, juxta mutui conditionem jurat, uti-
que si pecunia sibi numeretur, et sie de aliis.
Et alia plurima exempla in hoc accumulat
Marc. Anton. Baver., tract. de Juramento, in
72 effectu, a num. 124, per plures sequentes.

3. *Juramentum de se habet humanam obli-*gationem actus cui adjungitur.*—Atque hinc
colligunt Doctores aliud principium, quod in
principio hujus libri notavimus, scilicet, jura-
mentum de se non mutare vel augere natu-
ralem seu humanam obligationem actus, cui
adjungitur, sed solum addere illi religionis
obligationem; quia supponit actum, cui ad-
jungitur, et illum afficit addendo vinculum
altioris rationis, et ideo de se non mutat na-*